

1931 – Ita Rina külastas Tartut

Aare Ermel

Laupäeval, 11. oktoobril s. a., korraldab
LOUNA MALEWKOND
Estonia kontserri, Püneses- ja Walges-saales

KONTSERTBALLI
Estonia parimate jõudude kaasigewusel.

Balli kaunistab oma osawõtuga maailmakuulus klotšitš
ITA RINA.

RIKKALIK LOTERII-ALLEGRI.

Loosimisele tuleb huwitawaid originaalseid naiskoduhoitse hääliõid, hudu-
mismasin, põletispuid koormate wisi, naiste ja meeste saapaid, ajalehtede
tellimis, kuno- ja teatriabonente, tšahu, suhkrut, maitseaineid, raadioaparate,
grammofone plaatidega ja igasuguseid muid wäärtsulikke majapidamis-
ja luksustarbeid. Loteri piisat & 25 senti. Alguks kl. 8.30 õht.

Piletite hinnad 1 kuni 5 kroonini.

Piletite eelmüük: Lõuna malewkonna staabis, meelewa majas, Kaarli tän
10, kl 6–10 õhtul, kaupamajas „SPORT“, S. Karja tän. 18, ja pidupäe-
wal Estonia kontserisaali piletikassas hella 6-st õhtul alates

Reklaam Päevalehes, 11.10.1930

Maailmanimega ekraanikuulsustest väisas Eestimaad tõenäoliselt esimeste seas rootslanna Greta Garbo,¹ kes tegi 1930. aasta 1. aprillil Tallinnasse kiirvisiidi. Hollywoodi filmitäht saabus hommikuse lennukiga Helsingist, Lasnamäe aerodroomilt sõideti ühes vastuvõtjatega einele „Kuld-Lõvi“ võõraste-majas. Ülejäänud aja päevast sisustas Garbo linna vaatlemisega, oma arvukatele austajatele autogrammide andmisega ja Uudislehe esindaja küsimustele vastamisega.²

1931. aasta 10. märtsi Postimehes ilmus lühisõnum „Filmidiiva Ita Rina saabub Tartu“. Tegemist oli tõelise sensatsiooniga, sloveenlannast kaunitari nimi oli paljudele kinohuvilistele tuttav juba eelmise aasta juulist. Tollal olid toimunud Põhja-Eestis, peamiselt Loksa, Võsu ja Käsmu kandis, Eesti-Saksa mängufilmi „Kire lained“ välisvõtted.³ Muidugi mõista kutsuti Ita Rina filmi esilinastuseks Tallinna.⁴ Samuti võis teda näha

„Estonias“ Lõuna Malevkonna korraldatud kontsertballil.⁵

Postimehe uudis oli selline: „Kolmapäeva lõuna ajal jõuab Tartu [jõuab lõunase rongiga, mis tuleb Tallinna poolt] Jugoslaavia 1926. a. iluduskuninganna ja tuntud filminäitlejanna Ita Rina. Ta jääb siia neljaks päevaks ja esineb kinodes „Centralis“ ja „Apollos“, kus samal ajal jookseb suur helifilm „Võlla Toni“, milles Ita Rina mängib peaosas. Nimetatud film on valmistatud kirjanik Egon Kischi romaani järgi ja kujutab roimari seksuaalprobleemi.

Ita Rina elab praegu Berliinis ja Pariisis, olles filmiette võtte „Alliance“ teenistuses. 1926. a. peale, mil ta iluduskuningannaks valiti, on ta esinenud kuues suurfilmis ja hulgas vähemates filmides. Ita Rina on tuntud meie publikule lähemalt juba möödunud suvest, mil valmistati Loksa rannas filmi „Kire lained“, kus ta mängis üht peaosas.”

Nn. heli-suurfilmi „Võlla Toni“ pidulikku

¹ Greta Garbo (s. Greta Lovisa Gustafson, 1905–1990), Rootsi-USA filminäitleja. Saavutas tunnustuse peaosatäitjana Mauritz Stilleri ajaloodraamas „Gösta Berlingi saaga“ (1924). Teed Hollywoodi aitas sillutada ka vaesunud õukonnanõuniku tütre Grete roll Georg Wilhelm Pabsti realismlikus tänavatragöödiats „Röömutu tänav“ (1925). Stilleri poolt välja mõeldud artistinime Garbo all sõlmis ta lepingu Hollywoodi stuudioga Metro-Goldwin-Mayer ning sai USA üheks kõrgemini tasustatud näitlejaks. 1941. aastal eemaldus Garbo lõplikult filmitööst.

² Greta Garbo Tallinnas. – Uudisleht 02.04.1930, lk. 1

³ „Kire lained“ („Kurs auf die Ehe/ Wellen der Leidenschaft“); režissöör Vladimir Gaidarov. Esilinastus Tallinnas (kinos „Rekord“) 10.10.1930 ja Saksamaal 17.10.1930. Eestis jooksis film tummana, mujal helivariandis.

⁴ Reklaam Päevalehes, 10.10.1930.

⁵ Reklaam Päevalehes, 11.10.1930.

Hugo Laur

V. Gaidarov

Ita Rina

Esimene Eesti-Saksa ühisfilm
O-ü „Urania“ ja O-ü „Vlad. Gaidarov“ toodangust

KIRE LAINED

Näitejuht **Vlad. Gaidarov.**

Peaosades:

Mart Mertons	Raimondo van Riel	Lelda, neuu sadamat	Jeta Jol
Tema tütar	Ita Rina	Kratt, saiskaubimeja	Mucco Leuv
Jaan Kõlgis, piirit. kringlas	Fritz Grainer	Raimond, ajakirjanik	E. Falkenberg
Rex	Vladimir Gaidarov	Lastetüdruk	E. Garrai.

Jookseb kolmes kinos korraga:

Rekord | Bi-Ba-Bo | Endla

ITA RINA AUSTAMINE
(kingituste üleandmine jne.) reedel sinult **Rekordis.**
Laupäeval esineb ITA RINA kõigis 3 kinos igal etendusel.

Aukaardid ja prillipäestähed maksvuosta.

Reklaam Päevalehes, 10.10.1930

esietendust reklaamiti kui „Tartu suurimat päevasündmust“ ning Jugoslaaviast pärit saksa teisejärgulist filmitähte Ita Rinat kui „Euroopa kuulsaimat filmidiivat, kes kõiki vaatajaid igal pool on võlnud ja vaimustusse viinud“.

1930. aasta kesksuvel viibis Ita Rina Eestis koos oma ema Marija Kravanjaga. Ta oli olnud filminduses tegev juba kolm aastat ja oskas enda sõnutsi kõnelda tervelt kuut keelt.⁶ Suured unistused paljutootavast filminäitlejakarjäärist paraku ei täitunud.

⁶ Jutuajamine Ita Rinaga. – Uudisleht 11.10.1930.

„Kire lained”

1930. aasta oktoobri algul tuli Tallinna kolmes suuremas kinos – „Bi-Ba-Bos”, „Kunglas” ja „Rekordis” – korraga ekraanile ja püsis seal terve nädala Saksamaa-Eesti ühisfilm „Kire lained”. Seiklusfilmi tootjaks oli Eesti poolt a/s. Urania, Saksamaa poolt Wladimir Gaidarow G. m. b. H. „Kire lained” oli Moskva Kunstiteatri endise näitleja Vladimir Gaidarovi ainsaks jäänud filmilavastus, tema mängis ka meespeasa.⁷ Enne seda oli Gaidarov näidelnud Eesti kinoekraanil filmis „Naiste röövimine Marokost”.⁸

„Kire lained” on tüüpiline seiklusfilm, Eesti toleaegete olude aktuaalsel teemal – salapiirituse vedamisest, mille kõrval on muidugi fookuses ka tulised armusuhted. Igas seiklusfilmis peab olema üks annus romantikat, teine – eksootikat. Tallinna jõudval auriikul ongi kaks Lõuna-Ameerika ajakirjanikku, kellest üks sooritab teise kallal näiliku röövimiskatse, et leida tee salapiiritusekuningas Kõlgise (Fritz Greiner) jõuku. Eredaid elamusi vajab Rex (Vladimir Gaidarov) romaani kirjutamiseks. Asi õnnestub ja ühes Tallinna sadamakõrtsis „lüüakse noormees rüütliks” – järjekordset operatsiooni juhtiv Betty Martens (Ita Rina) võtab ta „ülesande” täitmisele kaasa. Laadungi maale toimetamisel

satuvad Betty ja Rex piirivalve kätte, mees saab haavata, kuid siiski pääsevad nad põgenema...⁹

Eestlastest oli „Kire lainetes” meeldejäädavam näitlejatöö Hugo Lauril,¹⁰ kes mängis piirituselaeva kaptenit Bratti (eestimaises ajakirjanduses Kratt), madrustena olid väikesed rollid Robert Roodil¹¹ ja Ants Eskolal.¹²

Kodumaised arvustajad hindasid filmi õiglaselt. Nõnda kirjutas Rasmus Kangro-Pool Päevalehes: „Eriti tabavalt oli kalkuleeritud eestlastele omase hingelaadiga, mis iga võõrsilt tulnud „kulturträgeri” ees härduses ja imetledes maoli maha laskub. Noot tabati õieti – jutt lasti lahti, et filmi üks pool ei kuulu Eestile mitte ainult sellega, et ta siin Loksa rannas sünnib, vaid venelased, sakslased ja sloveenlased töotasid anda koguni midagi üsna uudist – eesti r a h v u s l i k k u o m a p ä r a s t f i l m i. Meil enestel selle omapärasuse leidmisega on ikka kitsas käes ja meie selle leidmises oma inimesist kedagi ei usaldagi, aga kergeusklikult ja innuga peame seda võimalikuks iga võõra juures. [– – –]

Nii saime siis „Kire lained” sellelt „romantiliselt” maalt, kus salaviin merel vahutab ning miskisugused lendavad hollandlased nagu piraadid oma laevadega sellel vahul märatsevad ja rannas hulljulgeid tegusid teevad piirivalve tulerähe all. [– – –]

⁷ Vladimir Gaidarov (1893–1976), vene filmi- ja teatrinäitleja. Esimese filmirolli tegi 1917. aastal. Varasemaid menurolle: tsaar Nikolai I Tolstoi-ekraniseeringus „Ivan Sergius” (1919; nimiosas Ivan Mozzuhin), Jakob Segal Carl Theodor Dreyeri draamas „Armastage üksteist” (1922), Paris kaheosalises eepikafilms „Trooja Helena” (1924). Gaidarov mängis ennast Saksamaal kuulsaks peamiselt esimese armastaja ja salongikangelase filmirollides. 1920. aastast elas ta koos näitlejast abikaasa Olga Gzovskajaga (1883–1962) Berliinis, kusjuures mõlemad säilitasid Nõukogude kodakondsuse. 1932. aastal pöördusid nad tagasi Nõukogude Liitu ja asusid elama Leningradi. 1938–1968 oli ta Leningradi A. S. Puškini nimelise Akadeemilise Draamateatri näitleja. 1950. aastal sai Vladimir Gaidarov riikliku preemia (I järgu Stalini preemia) kindralfeldmarsall von Pauluse osatäitmise eest režissöör Vladimir Petrovi diloogias „Stalingradi lahing” (1949).

⁸ „Naiste röövimine Marokost” („Frauenraub in Marokko”, Saksamaa 1928; režissöörid Gennaro Righelli ja Norbert Falk.

⁹ V. Paas. Olnud ajad. Eesti Raamat, Tallinn, 1980, lk. 167.

¹⁰ Hugo Laur. (1893–1977), näitleja. Oli 1918–1949 „Estonia” ja 1949–1965 Tallinna Draamateatri näitleja. Lisaks „Kire lainetele” osalenud veel 15 mängufilmis („Elu tsitadellis”, „Valgus Koordis”, „Andruse õnn”, „Tagahoovis”, „Jääminek”, „Tuuline rand” jt.).

¹¹ Robert Rood (1895–1959), tantsija, ballettmeister ja pedagoog, esimesi eesti kunstilisi tantsijaid. Oli 1915–1918 „Estonia” näitleja ning 1918–1928 (vaheaegadega) tantsija ja tantsujuht, 1928–1935 „Vanemuise” ballettmeister.

¹² Ants Eskola (s. Gerhardt Esperk, 1908–1989), teatri- ja filminäitleja. Alustas teatriteed 1925. aastal „Estonias” ning esines seal 1941. aastani sõnalavastustes ja operetikoomikuna. Oli tuntud ka maalijana ja enne Teist maailmasõda meeleeolulajana.

Ja piiritusemüüjate psühholoogia nende laevadel? Seal on hoopis teistsugune õhk-kond, teistsugune psühholoogia, teistsugused pingutused tegevuses, kui näeme selles filmis. Siin näeme jällegi vaid mingisugust kinoschabloonilist poolpiraatlikku orgiat ja sellel pole sidemeid meie piiritusevedajate maailmaga. [– – –]

Nii siis tavaline film kardetavate rassimistega, põgenemistega, rahaarmastusega, armulooga ja kangelase õnneliku lõpuga. Kui vaatame seda filmi sarnasena, siis võime rahulikult märkida, et ta on üsna harilik keskmine film, mida võib vaadata ja rahuliku südamega koju tulla. [– – –]

„Kire lained” – milleks sarnane kõva nimi, sest kirge siin lainetab üsna vähe. Aga kinos võib ju nimedega opereerida, kuidas aga lõikavam.”¹³

Kes oli Ita Rina?

Ita Rina oli küll esimene, ent sugugi mitte viimane Jugoslaaviast pärit naine, kes tänu iludusvõistlusel osalemisele tummfilmi kutsumi. Zagrebis ettekandjana alustanud Steffie Vida (s. Štefica Vidačić, 1909–?) karjäär jäi võrdlemisi üürikeseks. Horvaaditar võitis tiitlid „Miss Jugoslaavia 1926” ja „Miss Euroopa 1927” (oli üks 15 pretendendist) ning debüteeris paruness Edithina Karl Lamači komöödias „Eevatütred” („Dcery Eviny/ Evas Töchter”, 1928). Järgnesid pisirollid neljas-viies tummfilmis. Helifilmi saabudes päädis andetu neidise filmielu. Nimelt oli soodsa töölepingu sõlmimise eeltingimuseks, lisaks korralikule diktsioonile ja keeleoskusele, oskus mängida tennist, poksida (?) ja purjetada.

Ita Rina (s. Italina Lida „Ida” Kravanja) sündis 7. juulil 1907 Sloveenia väikelinnas

Divčaš Karsti platoon, toonases Austria-Ungaris. Kui algas ilmasõda, kolis perekond Ljubljanasse. 1923. aastaks lõpetas Ida Kravanja algkooli ja gümnaasiumi. Ta ei olnud just eeskujulik õpilane, kolmanda klassi lõputunnistus anti alles teisel katsel. Piiga unistas hoopis filminäitlemisest. 1926. aasta oktoobris korraldas ajakiri Slovenski Narod esmakordselt rahvuslikud iludusvõistlused, kus Italina Kravanja krooniti Miss Ljubljanaks ja Miss Sloveeniaks. Jugoslaavia lõppvoor toimus Zagrebis, kus ta osales ema keelust hoolimata, ehkki suure hilynemisega. Õnneks märkas neiu Zagrebi kinoteatri Balkan Palace omanik Alfred Miler, kes taipas saata tema fotod tuttavale saksa filmiproduktendile Peter Ostermayrile.¹⁴

Ida Kravanja saabus Berliini 1927. aastal. Enne filmiproovi õpetati talle kiirmeetodil näitlemise põhitõdesid, õiget diktsiooni, tantsimist, autosõitu ja ratsutamist. Juba samal aastal debüteeris sloveenitar kammerneitsi kõrvalosas Ostermayri vanema venna Franz Osteni draamas „Mida lapsed oma vanemate eest varjavad?” („Was die Kinder ihren Eltern verschweigen”). Läbimurderollikus kujunes provintsi raudteejaama ülema sensuaalne tütar Andrea režissöör Gustav Machaty¹⁵ kiredraamas „Erotikon” (1929). Kristlike ringkondade pahameel toimis seni vähe tuntud tähekesel (kes oli vahepeal võtnud enesele kunstnikunime Ita Rina) tasuta reklaamina. Moraliste suutis ärritada ka Machaty järgmine kõmufilm „Ekstaas” („Ekstase/Symphonie der Liebe”, 1933), mille ulatuslik alastistseen aitas sillutada Hedy Lamarri¹⁶ Hollywoodi-karjääri.

1930. aastal osales Ita Rina kolmes kinosfilmis. Manfred Noa „Valsikuningas” („Der Walzerkönig”) mängis ta vürst Pawlowsky tütar, teine oli Gaidarovi „Kire lained” ning

¹³ R. K.-P. Kino. „Kire lained”. – Päevaleht. 12.10.1930, lk. 6.

¹⁴ Peter Östemayr (1882–1967), saksa filmiproduktent ja -lavastaja. Tema vanem vend Franz Osten (1876–1956) sai tuntuks eeskätt India-teemaliste tumm- ja helifilmide režissöörina.

¹⁵ Gustav Machaty (1901–1963), tšehhi filmilavastaja, kelle meelisteemaks olid sensuaalsed armusuhted. Olu-lisemad tööd on „Kreutzeri sonaat” (1926, Lev Tolstoi järgi), „Erotikon” (1929 ja „Ekstaas” (1933).

¹⁶ Hedy Lamarr (s. Hedwig Eva Maria Kiesler, 1914–2000), juudi soost Austria-USA filminäitleja ja leiutaja. Isa oli pangadirektor, ema kontsertpianist. Populaarsuse kõrgperiood oli 1940. aastad. Menukaimaks filmitöök osutus nimiosa eepikafilmis „Simson ja Delilah” (1949).

kolmas (esilinastuse kuupäevade järgi pigem küll esimene) Karel Antoni „Võlla Toni” („Tonka Šibenice/Die Galgentonitonischka”) – Tšehhoslovakkia esimene helifilm. Teistes peaosades olid seal Praha riigiteatri palgal olnud näitlejad Vera Baranovskaja¹⁷ ja Josef Rovenský.¹⁸

Helifilmi Eesti esilinastuse reklaam oli paljutootav:

„„Võlla Toni” (SEAL, KUS EI OLE TAGASIPÖÖRMIST..)

Ita Rina, kes tuntud kõikjal tunnustatud iludusena, köidab vaatajaid nooruse, ilu ja talendiga. „Võlla Toni” on suurfilm, elu-tragöödia algupärase sisuga, milles esmakordselt käsitatakse meisterlikult ja sügava dramaatlikusega hingelist ja seksuaalset nälga seal, kust ei ole tagasipöörmist. Võr-ratu reaalsusega esineb Ita Rina noore avaliku naise osas, kelle õlgadel lasub üles- anne rahustada surmale määratud kurjate- gijaid. Hinge kinnipidades näeb ja kuuleb vaataja, kuidas sureb roimar avaliku naise suust ja hingest kuuldavale tulevate „Meie Isa” palve sõnade saatel. – Romaan „Võlla Toni” eest sai kirjanik Egon Kisch¹⁹ krooni- tud Gonkurovi auhinnaga. Egon Kisch ühes Prantsuse Teaduse Akadeemia liigetega juha- tas isiklikult filmi lavastust. See suurfilm on ülisügava dramaatilise sisuga ja kunstikõrge mänguga vaimustusse viinud kogu maailma ajakirjanduse. Notre Dame’i peapiiskop on isiklikult soovitanud selle filmi vaatamist Pariisi usklikkudele, milline on esimene juhus kiriku ajaloo, seda enam, et Rooma Paavst on selle filmi vaatamise aga ära kee- lanud.”²⁰

Machaty „Erotikoniga” mõneti sarnase ülesehitusega „Võlla Toni” kujunes Tšehhi esimeseks helifilmiks suuresti tänu juhusele. Nimelt hävitas 1929. aastal Kavalírka stu- dios toimunud tulekahju osa tummfilmi nega- tiive. Sestap ei jäänud režissöör Karel Antonil muud üle kui hävinenud stseenid uuesti linti võtta. Enamgi veel, koos näiteseltskonnaga võeti ette reis Pariisi ja Joinville’i, kus film helindati. Antoni ambitsioonikust näitab seegi fakt, et „Võlla Tonist” tehti kolm ver- siooni – tšehhi, saksa ja prantsuse keeles.²¹

1931. aastal abiellus Ita Rina serblasest elektriinseneri Miodrag Đorđevićiga, tunnistas õigeusklikkust ja tema uueks kristlikuks nimeks sai Tamara Đorđević (välisilm teadis näitlejat edaspidi nimega Ita Tamara Dorđević Rina). Kui saabus kutse Hollywoodi, seadis mees naise valiku ette: kas karjäär või abielu. Ehkki Ita Rina teatas avalikkusele oma filmi- karjääri lõpetamisest, tegi ta kaasa veel mit- mes ekraaniloos. Suuremad rollid tegi ta Ser- bias, Horvaatias ja Prahast vändatud draamas „Ja elu läheb edasi...” (1933–1935, Marie)²² ja Erich Engelsi krimidraamas „Zentrale Rio” (1939, Chiquita Salieri).

1945. aastal, pärast ilmasõja lõppemist tulid Đorđevićid tagasi Belgradi. Naisele lubati huvitavaid rolle Jugoslaavia filmides, aga mingil põhjusel ükski neist projektidest ei realiseerunud. Viimases hädas kirjutas ta 1951. aastal isikliku abipalvekirja president Josip Broz Titole, tänu kellele leiti nüüd juba endisele filminäitlejale mingisugune konsultandikoht stuudio „Avala Film” juures. Kinoekraanil nähti Ita Rinat viimast korda ema kõrvalosas serbiakeelses ulmedraamas

¹⁷ Vera Baranovskaja (1885–1935), vene teatri- ja tummfilminäitleja. Tegi oma tuntumad filmiroolid Vsevolod Pudovkini ja Mihhail Dolleri draamas „Sankt- Peterburgi lõpp” (1927, naispeaosas).

¹⁸ Josef Rovensky (1894–1937), tšehhi filminäitleja ja -lavastaja. Osales umbes 75 filmis ja lavastas tosikond kinofilmi; neist olulisemad on „Jõgi” (1933), „Maryša” (1935) ja „Valvur nr. 47” (1937). „Võlla Tonis” mängis Rovensky surmamõistetud mõrtsukat.

¹⁹ Egon Erwin Kisch (1885–1948), tšehhi publitsist ja ajakirjanik, kirjutas saksa keeles. Kisch oli sotsiaalse ja poliitilise reportaaži meister. Romaani „Võlla Toni” eest pälvis ta maineka Concourt’i auhinna. 1977. aastast annab Saksa ajakiri Stern välja Egon Erwin Kischi nimelist preemiat.

²⁰ Reklaam Postimehes 11.03.1931.

²¹ P. Hames. The Czechoslovak New Wave, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London, 1985, lk. 16.

²² „Ja elu läheb edasi...” („A život jde dal.../A život teče dalje...”), Tšehhoslovakkia-Jugoslaavia 1935; režissöörid Carl Junghans, F. W. Kraemer ja Václav Kubasek.

„Sõda” (1960).²³ Aeg-ajalt jätkas ta esinemist teatrilavadel. Kuna naist juba pikemat aega vaevanud astmahood üha ägenesid ning ka skleroosihaige mees vajas kiiret kliimamuutust, kolisid Đorđevićid 1967. aastal Budva linna Montenegros. Ita Tamara Đorđević Rina suri 10. mail 1979 ning on maetud Belgia Novi Groblje kalmistule.

Sloveenia esimeseks filmitäheks tituleeritud Ita Rina näitles ühtekokku 18 kinofilmis. Paljude filmiloolaste hinnangul läks ta ajalukku eelkõige seoses nimirolliga „Võlla Tonis”. Erinevalt paljudest tummfilminäitlejatest sujus tema kohanemine helifilmiga üpris valutult. Oma populaarsuse kõrgeperioodil teenis Ita Rita keskmiselt 15 000 marka kuus ning ta oli põhjusega teismeliste neidude ja kaasaegsete emantsipeerunud naiste iidol. Kes teab, mis oleks saanud siis, kui Ita Rina oleks Hollywoodi-kutse vastu võtnud? Paraku said saatuslikuks abiellumine, ilmasõda ja sõjajärgse Jugoslaavia kardinaalselt muutunud olud. Mälestus Ita Rinast hakkas sajandi lõpul ju juba kustuma. Tõsi küll, 1996. aastal trükiti näitleja kujutisega postmark ja kaks aastat hiljem valmis 39-minutiline dokumentaaldraama „Marmorist tütarlaps” („*Deklica s frnikulami*”, režissöör Silvan Furlan). Ita Rina 100. sünniaastapäeva tähistati suurejooneliselt: Ljubljanas Sloveenia Filmoteegis (*Slovenska Kinoteka*) taaslinastus ennistatud „Erotikon” ja vastavalminud dokumentaalfilm „Kas te mäletate Ita Rinat?” („*Sečate li se Ite Rine?*”) ning esitleti tema elu ja loomingut tutvustavat teost.²⁴ 2011. aasta 5. juulil sai teoks Sloveenia Filmoteegi asutaja ja kauaaegse direktori Silvan Furlani (1953–2005) ammune unistus – Ita Rina sünnilinnas Divačas avas ukseid Sloveenia Filminäitlejate Muuseum (Muzej slovenskih filmskih igralcev, Muzej Divača).²⁵ Muuseumi kodulehekülge on <http://www.muzejdivaca.si>.

Aare Ermel

(1957)

Lõpetanud Tartu ülikooli eesti filoloogina 1987. Avaldanud filmitekste väljaannetes Esmaspäev, Sirp, Televisioonileht, Nädal, Teater. Muusika. Kino, Eesti Ekspress (telelehed), TEA Entsüklopeedias ja mujal. On üks Eesti Filmi Andmebaasi isikuartiklite koostajaid ja toimetajaid. Uurimisvaldkond: filmiajalugu, filmiklassika, teenimatult tähelepanuta jäänud filmimaad, väärtfilmid ja filmipersonid.

²³ „Sõda” („Rat”, rahvusvaheline pealkiri „Atomic War Bride”), Jugoslaavia 1960; režissöör Veljko Bulasjić, stsenaarist Cesare Zavattini.

²⁴ L. Nedić, B. Urgašiková, A. S. Erdeljanovič, A. Korpes, Š. Čizman: Ita Rina: prva slovenska filmska zvezda, Slovenska kinoteka, Ljubiana, 2007, ISBN: 9616417576

²⁵ <http://ms.si/2011/07/museum-of-slovenian-film-actors-opened-in->